

Ansvar för **Lerums kommun**

Budget 2023 med plan 2024 och 2025

Innehåll

Ansvar för Lerums kommun	2
Kommunens mål och indikatorer	3
Styrning, ledning, ekonomi	4
God ekonomisk hushållning	5
Ekonomistyrningsprinciper	6
Kommunstyrelsen	9
Prioriterade inriktningar för kommunstyrelsen år 2023	9
Kommunfullmäktiges inriktning för kommunstyrelsen	10
Utbildningsnämnden	15
Utbildningsnämndens prioriterade inriktningar år 2023	15
Kommunfullmäktiges inriktning för utbildningsnämnden	16
Stöd- och omsorgsnämnden	18
Stöd- och omsorgsnämndens prioriterade inriktningar år 2023	18
Kommunfullmäktiges inriktning för stöd- och omsorgsnämnden	19
Samhällsbyggnadsnämnden	23
Samhällsbyggnadsnämndens prioriterade inriktningar år 2023	23
Kommunfullmäktiges inriktning för samhällsbyggnadsnämnden	24
Kultur- och fritidsnämnden	27
Kultur- och fritidsnämndens prioriterade inriktningar 2023	27
Kommunfullmäktiges inriktning för kultur- och fritidsnämnden	27
Individnämnden	29
Kommunfullmäktiges inriktning för individnämnden	29
Miljö- och byggnadsnämnden	30
Kommunfullmäktiges inriktning för miljö- och byggnadsnämnden	30
Överförmyndarnämnden	31
Investeringar	32
Finansiella rapporter	36
Befolkningsprognos	40

Ansvar för Lerums kommun

Lerums kommun är fantastisk. Här finns ett omfattande utbud av kultur- och naturupplevelser, bra skolor, ett aktivt förenings- och näringsliv och en växande arbetsmarknad. Vi är en av de tryggaste kommunerna i landet vilket i kombination med vårt breda utbud av aktiviteter och bra skolor lockar nybildade familjer att bosätta sig i vår kommun. Det ställer krav på en effektiv bostadspolitik som säkerställer behovet av blandade bostäder över hela vår kommun och att det går att ta sig runt i vår kommun oavsett transportslag.

Vi lever samtidigt i en tid som på många sätt präglas av osäkerhet. Vi påverkas av händelser i omvärlden som vi inte alltid kan kontrollera, men behöver hantera. Vi har levt med en pandemi under flera år. En utmaning vi inte upplevt i modern tid. Det råder ett försämrat säkerhetsläge i Europa. Kommunerna bedriver samhällsviktig verksamhet och har en viktig roll i totalförsvaret med stärkt fokus på den civila beredskapen. Vi ser stigande priser och en stigande inflation. Både inflation och räntor kommer att bli högre nästa år än enligt tidigare bedömning och det kommer att slå hårt mot samhällsekonomin. Att centralbankernas styrräntor samtidigt höjs världen över innebär en rejäl avkylning av den globala konjunkturen. Kommuner och regioner kommer att få svårare att finansiera de växande välfärdsbehoven samtidigt som den största utmaningen kommer att vara kompetensförsörjning, att hitta tillräckligt med arbetskraft med rätt kompetens. I en mer osäker omvärld är det viktigt att vi har fokus på en stabil kommunal kärnverksamhet. Det är att ta ansvar för Lerums kommun.

Lerums kommun ska ha Sveriges bästa näringslivsklimat. Ett fungerande näringsliv bygger ett levande samhälle och ett bra näringslivsklimat skapar fler arbetstillfällen. Kommunen behöver skapa förutsättningar för företag att etablera sig och kunna växa. På så sätt skapar vi möjligheter att realisera människors drömmar samtidigt som vi skapar skatteintäkter och en bättre välfärd.

I Lerums kommun ska våra invånare trivas oavsett vart i livet man befinner sig. Vi ska ha rena, snygga och trygga miljöer i vår kommun som bidrar med trygghet, mänsklig rörelse och på så sätt ett bättre näringslivsklimat. Våra skolor sätter kunskap i fokus och ger alla elever förutsättningarna att klara kunskapskraven. Man ska vara trygg i Lerums kommun oavsett om man är utomhus eller inomhus. Vi ska därför arbeta trygghetsfrämjande genom bland annat LOV3-områden och trygghetskameror. Vi ska arbeta för att underlätta för den som behöver lämna en våldsam relation.

Oavsett ålder är varje människa unik, med egna önskemål och intressen. Vi ska därför skapa och forma en värdig, respektfull och inspirerande livs- och boendemiljö för äldre kommuninvånare. Därför ska vi upprätta fler bostäder för äldre i hela kommunen men framför allt centralt i våra orter.

Fungerande kultur och fritid innebär ett förebyggande arbete avseende fysisk och psykisk ohälsa och är därmed ur ett kommunalt perspektiv en investering. Vårt breda utbud av fritidsaktiviteter ska ytterligare utvecklas. Därför ska vi skapa fler lokaler för kultur och fritid som: Kulturhus i Dergårdsparken, renovering av Vattenpalatset och simhall i Stenkullen, boulebana inomhus, planerad komplement-ishall i Stenkullen, ny tennishall i Lerum samt fritidsgårdar. Kommunen ska fortsätta utveckla vandringsleder, ridvägar utöver de gång- och cykelleder som utvecklas som ett led i infrastrukturutvecklingen.

Tillsammans tar vi ansvar för Lerums kommun.

Viktor Lundblad (M)

Renée Bengtsson (S)

Kommunens mål och indikatorer

Utgångspunkten för budgeten är Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling och gäller för kommunens samtliga nämnder och styrelser. Agenda 2030 är världens hittills mest ambitiösa plan för hållbar utveckling. Agenda 2030 innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling som kräver lokalt agerande. Med ansvar för skola, socialt stöd, omsorg, infrastruktur, miljötillsyn, bostads- och samhällsplanering har kommunen stor betydelse för utvecklingen av de globala målen lokalt.

Kommunfullmäktige beslutade den 18 mars 2021, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att Lerums kommun använder Agenda 2030 som språk, verktyg och ramverk för prioritering i budget, verksamhetsplan och annan styrning. Med anledning av detta utgår denna budget och därmed kommunens mål och indikatorer helt av Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling. Dessa mål och indikatorer ska därefter konkretiseras ner till relevant nämnd och styrelse i respektive verksamhetsplaner, för att på så sätt få en övergripande ledning och styrning som tar sitt uttryck i budgeten i allmänhet och verksamhetsplanerna i synnerhet.

Styrning, ledning, ekonomi

Enligt kommunallagen ska styrelsens och nämndernas verksamhet bedrivas med en god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning innebär att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Kommunfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan löpande kostnader och intäkter. Verksamheternas nettokostnader bör därför inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och statsbidrag. Kommunen bör över tid uppvisa resultat på en nivå som gör att dess ekonomi inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar. En ekonomi i balans samt en väl fungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamheter är nödvändiga förutsättningar för att kommunen ska kunna leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

I budgeten anges nämndernas inriktningar för mandatperioden och deras prioriteringar för kommande budgetår. Varje nämnd ska utifrån gällande reglemente samt inriktningar och prioriteringar i detta budgetdokument fastställa verksamhetsplaner för 2023. Arbetet ska präglas av helhetssyn samt med utgångspunkt från hela mandatperioden. Utgångspunkten för detta budgetdokument är det samarbetsavtal "Ansvar för Lerums kommun" som Moderaterna och Socialdemokraterna har fastställt för perioden 2023 – 2026.

I all styrning av kommunens verksamheter ska perspektiv och strategi anpassas i förhållande till de globala målen i Agenda 2030. Utvecklingen i Lerums kommun ska vara hållbar och ske med beaktande av de globala målsättningarna tolkade till Lerums kommun lokala förutsättningar och ambition. Uppföljning av kommunens utveckling i förhållande till Agenda 2030 ska ske i delårsrapport och årsredovisning.

Lerums kommun ska fortsätta utvecklingen av digitala processer för att tillvarata digitaliseringens fördelar med lösningar som förbättrar servicen till våra kommuninvånare, företag och andra intressenter samtidigt som det ger förutsättningar för effektiva arbetsätt.

God ekonomisk hushållning

Verksamhetsperspektiv

För att nå god ekonomisk hushållning inom kommunens verksamhet ska all verksamhet planeras och bedrivs ur tre perspektiv:

- God ekonomisk hushållning ur ett generationsperspektiv: kommunens verksamhet ska bedrivs på ett sätt som säkerställer att kommande generationer får en bra kommunal service.
- God ekonomisk hushållning ur ett resursutnyttjandeperspektiv: kommunens verksamhet ska bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt så maximal nytta erhålls med minsta möjliga resursåtgång. Det ställer krav på kommunen att ständigt utveckla och förbättra den verksamhet som bedrivs.
- God ekonomisk hushållning ur ett måluppfyllelseperspektiv: de resurser som finns tillgängliga ska användas på ett sätt som gör att verksamheten når kommunens övergripande mål och inriktning.

Generations- och resursutnyttjandeperspektivet förutsätts ligga till grund för kommunfullmäktiges mål vilket medför att måluppfyllelseperspektivet är det styrande perspektivet för den verksamhet som planeras och genomförs.

Finansiellt perspektiv

De finansiella nyckeltal som används för målangivelse och jämförelse är:

- Soliditet (inklusive avsättning för pensionsåtaganden)
- Skulder per invånare
- Årets resultat i förhållande till skatteintäkter/nettokostnadsandel

Lerums kommuns modell utgår från jämförelse med en utvald kommungrupp vilket i detta fall är Göteborgsregionen (GR). Jämförelse och analys sker med utgångspunkt från historiskt utfall, nutid och prognoser. God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv uppnås om kommunkoncernen har en neutral eller positiv position i förhållande till övriga kommunkoncerner som ingår i Göteborgsregionen vad avser soliditet och skulder per invånare.

För att uppnå kommunfullmäktiges mål ska soliditeten överstiga 25,6 procent.

År 2023 uppgår budgeterad soliditet till 28,9 procent. För planåret 2024 uppgår den till 28,3 procent och planåret 2025 till 27,7 procent.

För att uppnå kommunfullmäktiges mål ska skulder per invånare ligga under cirka 95 300 kronor per invånare. År 2023 uppgår budgeterade skulder per invånare till 66 942 kronor per invånare. För planåret 2024 uppgår den till 70 401 kronor per invånare och planåret 2025 till 75 082 kronor per invånare.

För att uppnå kommunfullmäktiges mål ska värdet inte överstiga 98,0 procent under en 10-årsperiod. År 2023 uppgår nettokostnadsandelen till 99,0 procent. För planåret 2024 uppgår nettokostnadsandelen till 98,2 procent och planåret 2024 till 98,9 procent. För tioårsperioden 2016–2025 uppgår den genomsnittliga nettokostnadsandelen till 96,5 procent.

Ekonomistyrningsprinciper

Lerums kommuns nämnder och styrelser ska följa kommunens mål, riktlinjer, principer, praxis, reglementen och policys liksom övriga lagar, avtal och anvisningar. Konsekvenser av beslut ska rymmas inom tilldelad nettobudget om inte annat anges. Måluppfyllelse av kommunfullmäktiges mål ska ske liksom ett strukturerat arbete med fullmäktiges inriktningar och prioriteringar. Nämnder och styrelser har både ett kvalitativt och ekonomiskt ansvar för verksamhet, inklusive verksamhet som bedrivs av extern utförare. Principiella ställningstagande och ärenden av större vikt ska alltid beslutas av kommunfullmäktige.

Beräkningar och antaganden i denna budget baseras på prognoser från Sveriges kommuner och Regioner (SKR) per oktober månad.

Ekonomiskt ansvar

Kommunfullmäktige tilldelar nämnder och styrelsen en budget med målsättningar och ekonomiska ramar att förhålla sig till. Under året ska nämnderna och styrelsen ansvara för sin ekonomi och följa upp sina ekonomiska ramar och upprätta en prognos vid flera tillfällen. Vid befarat underskott ska beslut om åtgärder fattas med syfte att inte överskrida de ekonomiska ramarna. Kommunfullmäktige får uppföljning av nämndernas och styrelsens budget och prognos i samband med delårsrapporten per augusti månad. I delårsrapporten görs även en uppföljning av politiska målsättningar. Varje år avslutas med en verksamhetsberättelse som ska behandlas av nämnd och styrelse.

Budgetansvar

Nämndens verksamhetsplan ska innehålla dels en nedbruten budget för nämndens verksamhet, dels nämndens tolkning och plan för genomförande av de kommunövergripande inriktningarna och prioriteringarna, konkretiserade och kompletterade med eventuella egna nämndmål. Prioriterade inriktningar och mål för nämnderna och styrelsen fastställs i kommunfullmäktiges budget.

Intern styrning och kontroll

Nämnden har det yttersta ansvaret för riskanalys och den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde. De ska styra, årligen följa upp och besluta om eventuella åtgärder med anledning av resultaten. Uppföljningen ska beslutas av nämnden och rapporteras till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska årligen utvärdera den samlade kommunala verksamhetens interna kontroll och i de fall förändringar behövs, besluta om sådana. Den samlade utvärderingen ska rapporteras till kommunfullmäktige.

Investeringar

Lerums kommuns investeringar samlas i en investeringsportfölj. En gång om året lämnas förslag till investeringsbudget, baserat på aktuell portfölj, för beslut i kommunfullmäktige. Förslaget kompletteras med de ekonomiska konsekvenser portföljen innebär för Lerums kommun. Kommunfullmäktige erhåller i budgetdokumentet information om portföljens innehåll på fyra verksamhetsnivåer:

- Verksamhetslokaler
- Samhällsbyggande verksamhet
- Vatten och avlopp (VA) samt renhållning
- Verksamhetens löpande investeringar

Uppföljning och prognos av investeringar sammanställs vid två tillfällen under året, april och augusti, eller vid behov. Augustirapporten är att betrakta som kommunens delårsrapport och lämnas till kommunfullmäktige, medan rapporten i april endast lämnas till kommunstyrelsen och

samhällsbyggnadsnämnden. Vid varje uppföljningstillfälle ska investeringsportföljens aktuella innehåll presenteras och analyseras.

Vid befarat underskott ska ansvarig nämnd utarbeta förslag på åtgärder i syfte att undvika underskott, till exempel försena projektstart av projekt som inte påbörjats. Omprioriteringarna följs upp och presenteras för Kommunfullmäktige i enlighet med beslutad uppföljningsmodell. Om ingen sådan åtgärd kan identifieras, eller om åtgärder skulle ha en alltför kraftig negativ påföljd för ekonomi och/eller verksamhet, ska ett förslag på utökad investeringsram föreläggas kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen ska årligen besluta/fastställa lokalresursplan vilken utgör grund för kommande prioritering/inriktning av investeringsportföljen.

Skattesats

2023 uppgår Lerums kommuns kommunala skattesats till 20,65 kronor vilket är oförändrat sedan sänkningen år 2012 från tidigare skattesats på 21,08 kronor. Det vägda genomsnittet kommunalskatt i riket år 2022 är 20,67 kronor och i GR 21,09 kronor.

Internränta

Sveriges kommuner och regioners, (SKR:s) internräntekommitté fastställer årligen förslag till internränta. Detta görs senast i februari månad året innan aktuellt budgetår. Internräntan ska vara förhållandevis stabil, varför internräntan noteras i steg om 0,25 procentenheter.

För år 2023 föreslogs tidigt internräntan att vara 1,25 procent. Det är en höjning med 0,25 procentenheter jämfört med den föreslagna internräntan år 2022 som är 1,0 procent. Lerums kommun har för avsikt att följa SKR:s rekommendation, men gör alltid en bedömning av de egna finansiella förutsättningarna i samband med presentationen av SKR:s förslag.

Fullfundsmodell

Lerums kommuns förpliktelser för pensionsåtaganden som intjänats före 1998 hanteras inte enligt gällande kommunal redovisningslag. Lagen säger att pensionsåtagandet ska vara exkluderat från redovisningen, men Lerums kommun har valt att till fullo inkludera värdeförändringen med motivet att ge en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning. Det påverkar därmed resultaträkningen och det budgeterade resultatet, den så kallade fullfundsmodellen.

Avgiftsfinansierad verksamhet

I Lerums kommun finns verksamhet som finansieras helt eller delvis av avgifter. Dessa verksamheters taxor och avgifter avgörs i ett separat ärende som beslutas av kommunfullmäktige i samband med årets budgetbeslut.

Den största av de avgiftsfinansierade verksamheterna utgörs av vatten- och avloppsverksamhet och renhållning. Dessa verksamheter finansieras inte av skattemedel, förutom att kretsloppsensheten har ett skattebidrag på 500 000 kronor per år för hantering av gamla deponier. Vatten- och avlopp får 2,8 miljoner kronor per år, framför allt för att täcka kostnader för åtgärder riktat mot hela skattekollektivet, till exempel möjliggöra för räddningstjänstens tillgång till brandposter. VA och renhållning finansieras i övrigt via avgifter som tas ut av brukarna. De eventuella över- eller underskott som kan uppkomma, kan nyttjas i en särskild fond som innebär en skuld eller en fordran till de som betalt avgifterna. Fullmäktige fastställer taxorna och samhällsbyggnadsnämnden ska utifrån taxan besluta budget för verksamhetsåret. VA och renhållnings investeringsanspråk ingår i den totala utlåningsramen för Lerums kommun, men kapitalkostnader finansieras via taxor.

Ekonomisk fördelning av resurser år 2023

År 2023 stärks ramar totalt med ett nettotillskott på 152,9 miljoner kronor, vilket motsvarar 5,8 procents ökning jämfört med föregående års budgeterade nettoram och summerar totalt till 2 792,6 miljoner kronor. Utöver skatter och generella statsbidrag finansieras även verksamheten av riktade bidrag, försäljning, taxor och avgifter. Dessa intäkter går direkt till respektive verksamhet. År 2021 uppgick dessa till 659,2 miljoner kronor.

Resurser fördelas till styrelse och nämnder, som sedan fördelar resurser till förvaltningen. Förvaltningschefen fördelar därefter resurser till sektorerna. Inför budget 2023 har fördelning av tidigare års budgetram och verksamheter skett till respektive nämnd. Denna fördelning kan komma att justeras efter förnyad prövning och bedömning.

Nämndernas och styrelsens ramar utgår som regel från föregående års ramar. Det säkerställer att den politiska prioriteringen bibehålls, men vid organisatoriska och/eller strukturella förändringar finns möjlighet att göra omfördelningar. Ramarna kompletteras sedan i tre steg. Inledningsvis förstärks ramen med grundindex. Grundindex är en hjälp till att hantera pris- och löneökningar och andra årliga volymökningar. Det görs en extra justering för prognosticerade ökningar av de yngre 0–19 och äldre 80+ medborgarna. Slutligen fördelas/omfördelas poster som är riktade resurser för speciella, ibland tillfälliga händelser. Respektive nämnd har nu en nettoram som sedan kan brytas ned i nämndens verksamhetsplan.

Beslut om revisionens budget fattas årligen i separat ärende i kommunfullmäktige. År 2023 fattas beslut om en ram på 2 140 000 kr enligt KS22.365.

Kommunstyrelsen

Övergripande ansvar

Kommunstyrelsen är kommunens ledande förvaltningsinstans med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska med uppmärksamhet följa de verksamheter som respektive nämnd ansvarar för. Kommunstyrelsen ska också ha uppsikt över den verksamhet som bedrivs i kommunala företag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsens organisation utgår från sektor kommunledning och verksamhetsstöds verksamhetsområden. Där ingår bland annat kommunikation, IT, trygghet- och säkerhetsarbete, jämställdhets-, demokrati-, och folkhälsofrågor, registratur, nämndadministration, kommunarkiv, ekonomistöd, upphandling och bemanning. Här ingår även ansvaret för räddningstjänst.

Kommunstyrelsen har också ansvar för bland annat Plattform Lerum, strategiska kollektivtrafikfrågor, strategisk trafikförsörjning- och lokalförsörjning, vuxenutbildning, arbetsmarknad/sysselsättning, näringsliv, besöksnäring och turism. Vidare är kommunstyrelsen kommunens anställningsmyndighet, arbetslöshetsnämnd och arkivnämnd.

Prioriterade inriktningar för kommunstyrelsen år 2023

- Renodla målstyrningen genom att avskaffa Vision 2025 och implementera Agenda 2030 och de 17 globala målen som språk och verktyg i den kommunala organisationen.
- Stärk fokus på att Lerums kommun är en god arbetsgivare med ett tillitsbaserat styrningssätt som satsar på en god arbetsmiljö med jämställda löner och heltid som norm.
- Inled översyn av bolagsstyrningsprinciper och principer för Kommunstyrelsens uppsikt över de kommunala bolagen.
- Inled inventering och prövning av kommunens medlemskap i olika organisationer och samarbetsorgan med utgångspunkt från kommunens kärnverksamhet.
- Genomföra åtgärder för att Lerums kommun ska få Sveriges bästa näringslivsklimat enligt ranking från Svenskt Näringsliv och Sveriges kommuner och regioner (SKR:s), insiktsmätning.
- Arbeta med styrning mot arbete och egen försörjning för alla som kan arbeta i syfte att motverka bidragsberoende och utanförskap.
- Intensifiera arbetet med att motverka ungdomars alkohol- och drogdebut och att de som utvecklat ett missbruk får tillgång till professionellt stöd och god vård så att missbruket kan avbrytas.
- Genomföra åtgärder för att öka tryggheten och säkerheten i Lerums kommun och följa upp detta i SKR:s öppna jämförelser.
- Genomför åtgärder samt skapa utökad samverkan mellan skolan, socialtjänsten, polismyndigheten samt andra aktörer i syfte att minska tillgången på narkotika i skolmiljön.
- Initiera och planera för en obligatorisk utbildning för samtliga kommunanställda rörande våld i nära relationer.
- Påbörja arbetet med att ta fram en hållbar kompetensförsörjningsstrategi.

- Aktivt samråda med Samhällsbyggnadsnämnden i arbetet med att öka framdriften i planprocessen.

Kommunfullmäktiges inriktning för kommunstyrelsen

Ledning och styrning

Lerums kommuns ledning och styrning ska vara effektiv, förutsägbar och framför allt demokratisk. Kommuninvånarna ska kunna följa ärendeprocesser, protokoll, olika politiska ställningstaganden och gemensamma mål. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med relevanta tjänstepersoner och granska politiken. För detta krävs tydliga politiska ställningstaganden kring övergripande ledning, styrning och målsättningar. Med anledning av detta behöver ledning och styrningen renodlas.

Detta arbete har redan påbörjats i och med införandet av en ny politisk organisation med tydligare ansvarsfördelning, maktindelning och beslutfattande. Nästa steg i processen blir att renodla den politiska övergripande målstyrningen.

År 2009 antog kommunfullmäktige Vision 2025. Värdeorden kreativitet, inflytande och hållbarhet ämnade genomsyra organisationen och alla beslut som fattades. Därefter har mycket hänt. Kommunfullmäktige beslutade den 18 mars 2021 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att Lerums kommun använder Agenda 2030 som språk, verktyg och ramverk för prioritering i budget, verksamhetsplan och annan styrning. Beredningen för klimat, miljö och naturvård fick den 23 september 2021 i uppdrag att ta fram ett ställningstagande om vision för Lerums kommun.

I syfte att renodla målstyrningen ska Vision 2025 avskaffas. Lerums kommun ska inte ha någon vision. Agenda 2030 och de 17 globala målen ska implementeras i strategiska dokument och användas som språk och verktyg i den kommunala organisationen. Detta i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut 18 mars 2021. Strategiska dokument som utgår från Vision 2025 ska därför revideras i syfte att uppdateras i enlighet med målstyrningen i Agenda 2030. I det arbetet ska beredningen för klimat, miljö och naturvårds rapport beaktas.

Stabilitet och förutsägbarhet är viktigt i den kommunala förvaltningen för att skapa goda förutsättningar för planering och utförande. Översiktsplanen, trafikstrategin och parkeringspolicyn ligger därmed fast och ska inte ändras under mandatperioden utöver den aktualisering av översiktsplanen som följer av lagkrav. Parkeringspolicy ska kompletteras med tillägg med krav på laddstolpar enligt plan- och bygglagen revideringar.

Kommunstyrelsen skall se över och skapa former för samråd och dialog med olika intressenter och brukare inom kommunen exempelvis genom råd och dialogforum.

Personal

En avgörande förutsättning för en väl fungerande och modern kommun är kompetenta medarbetare. Lerums kommun behöver vara en arbetsgivare som är attraktiv att arbeta hos och som arbetar aktivt med att utveckla och behålla professionella medarbetare. Det ställer krav på att det finns ett helhetsgrepp om alla delar av de stora processerna inom kompetensförsörjning – attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla. En kompetensförsörjningsstrategi behöver tas fram som utifrån ett helhetsperspektiv fångar upp behov i kommunens olika verksamheter och yrkesgrupper.

Vi strävar efter att styrning och ledning i vår kommun ska vara baserad på hög tillit, transparens och att en god organisatorisk struktur upprätthålls. Det är viktigt att chefer uppvisar ett utvecklande ledarskap som gynnar både medarbetarnas individuella utveckling och samtidigt ger goda verksamhetsresultat för våra invånare, företagare och besökare. För att kunna må bra och kunna

utvecklas i arbetet behöver medarbetarna veta vad som förväntas av dem, det ska därför tas fram tydliga kriterier för vad som är gynnsamt medarbetarskap.

Att medarbetarna är engagerade, har en bra arbetsmiljö och känner sig trygga påverkar hur väl våra kommuninvånare blir bemötta och omhändertagna i kontakterna med kommunen. Vi vill skapa goda möjligheter för medarbetare att ägna sig åt hälsofrämjande aktiviteter och ska därför höja friskvårdsbidraget till 1600 kr. Medarbetarnas arbetsprestationer ska värderas likvärdigt och jämställt oavsett var man arbetar i kommunen och ett aktivt arbete för att uppnå jämställda löner ska bedrivas.

Vi ska bedriva en attraktiv lönepolitik där medarbetarnas löner står sig väl i jämförelse med angränsande kommuner. Heltid ska vara norm vid anställningar och vi ska vara en kommun som gör det möjligt och attraktivt att stanna kvar länge i arbetslivet.

Vi ska arbeta aktivt med att minimera sjukfrånvaron. Vi ska satsa på aktivt förebyggande arbete för att ha hälsosamma arbetsplatser. Medarbetarna ska ges goda möjligheter att vara med och påverka arbetsmiljön och medarbetarnas behov ska vara utgångspunkten i aktiviteter för att förbättra hälsa och välmående i arbetet.

Ordning och reda i ekonomin

Lerums kommun har under flera år präglats av en god ekonomi, vi har genererat stora överskott samtidigt som vi har en välfärd som rankas högt i mätningar. Våra resurser är dock begränsade och vi står inför prioriteringar där trängande behov ligger på bordet. Av detta följer naturligt att vi ska hushålla med våra resurser på bästa sätt, alltid sträva efter effektivitet och våga vända på alla stenar för att ta hand om vår kommun och våra kommuninvånare på bästa sätt. Det finns olika ambitioner och en sådan är att på sikt kunna sänka skatten.

Vi vill att skattemedlen ska användas till kärnvälfärd. Kommunen behöver därför löpande göra översyner av att kommunens bolag och verksamheter i syfte att säkerställa att dessa fokuserar på sin kärnverksamhet och att den är rätt dimensionerad. Vi ska ha förmågan att anpassa kommunens egen verksamhet löpande samt ifrågasätta och eventuellt avsluta medlemskap eller bidrag till organisationer, projekt eller liknande som inte är del i det som är nödvändigt för kärnverksamheten. Kommunen ska därför göra en inventering över medlemskap i organisationer och projekt som Lerums kommun är med i och/eller betalar bidrag till. Om vi bedömer att organisationerna är överflödiga så ska kommunen lämna i syfte att allokera resurser på andra saker. Vi ska även följa upp och utvärdera effektiviteten i den nya politiska organisation som inträder 2023.

Vidare bör kommunen nyttja möjligheter som finns att avsätta medel i resultatutjämningsreserv. Syftet med en resultatutjämningsreserven är att ge en möjlighet för kommuner att utjämna intäkter över en konjunkturcykel i syfte att skapa ordning och reda i ekonomin. Denna möjlighet ska ses över.

Sveriges bästa näringslivsklimat

Lerums kommun ska vara en serviceorganisation med ett myndighetsansvar. Vår gemensamma ambition är att Lerums kommun ska ha Sveriges bästa näringslivsklimat. Vi menar att detta är viktigt därför att ett fungerande näringsliv är avgörande för att bygga ett levande samhälle med en mångfald av arbetstillfällen samt möjligheten att erbjuda feriejobb och instegsjobb för våra ungdomar. Genom ett bra näringslivsklimat skapar vi fler arbetstillfällen och därigenom fler skatteintäkter som finansierar vår gemensamma välfärd.

Kommunen behöver skapa förutsättningar för företagande på flera olika sätt och i det arbetet behöver kommunens olika nämnder och styrelsen arbeta tillsammans. Ett av de viktigaste handlar om att proaktivt tillskaffa och detaljplanera mark för etablering. Det är därför helt avgörande för näringslivsklimatet att kommunen kan erbjuda tomtmark och byggnader för etablering av

verksamhetslokaler för småföretag och nya företagare. Det är även avgörande att detaljeringsgraden i detaljplanerna anpassas för att tillmötesgå behov och efterfrågan från näringslivet. Skapandet och anpassandet av detaljplaner ska ske inom rimliga tidshorisonter så att markens användning kan anpassas när behov förändras. Detta gäller för såväl nyetableringar som för att kunna behålla våra företag i kommunen när de växer. Detta arbete ska ske i samhällsbyggnadsnämnden efter samråd med Kommunstyrelsen.

För företagare är tidsaspekten ofta mycket viktig och det ställer i sin tur krav på att all ärendehantering som kommunen råder över sker på ett förutsägbart och effektivt sätt. Korta ledtider och snabb återkoppling och därmed hög servicegrad ska eftersträvas. Kommunens kontakt med företagen genom olika forum ska intensifieras och kontinuerligt stärkas. Detta ska ske såväl genom kommunens olika råd men också genom fler företagsbesök, uppsökande verksamhet där kommunen aktivt kontakter företagare och evenemang så som Fullt fokus. Kommunen ska i detta arbete tydliggöra kontaktpunkter för näringslivet där kompetens för smidigare service och snabbare processer ska finnas.

Vi önskar att lokala och socialt hållbara företag ska utvecklas väl i vår kommun samtidigt som vi säkerställer att vi inte gynnar eller favorisera ett företag eller en typ av företag. Det vi ska göra är att generellt skapa goda förutsättningar för företagande och även undanröja hinder som annars tenderar att drabba företag av mindre storlek. I Lerums kommun ska vem som helst kunna uppfylla sin dröm genom att skapa ett företag och kommunen ska vara där för hjälp när det behövs. I detta syfte behöver politiska styrdokument beakta näringslivets intressen.

Kommunens upphandlingar ska utformas så att fler företag kan vara med och ge anbud. Detta i syfte att möjliggöra för lokala företag att medverka. Sådana åtgärder kan exempelvis vara att dela upp upphandlingarna i mindre delar och därmed rikta sig till olika typer av företag snarare än ett. Stora sammanslagna upphandlingar kontra nedbrutna inköp tenderar att tränga undan mindre och ofta lokala företag. Vi ska även inrätta en funktion för rådgivning och utbildning för företagare om lokala upphandlingsprojekt. Detta kan exempelvis ske inom ramen för upphandlingsrådet.

Generellt gäller även att en samhällsutbyggnad med bostäder, skolor och infrastruktur är av godo även för näringslivet. Att våra samhällen har dragningskraft och marknadsförs genom skyltning och välgenomtänkta entréer är ett bra stöd för företagandet i vår kommun. Detta, i kombination med en välfungerande samhällsbyggnad, kommer öka attraktionskraften till vår kommun vilket i sin tur ökar kundunderlaget för våra företag och därmed skapar jobb, skatteintäkter och en bättre välfärd. I attraktionskraften är tryggheten en avgörande del och måste ses i ett sammanhang där även företagare väljer var de kan vara etablerade.

Näringslivet ska vara möjliggörare för våra skolungdomar. Genom kommunikation, vägledning och även konkreta yrkesutbildningar ökar träffsäkerheten och värdeskapandet för både människor och näringsliv. Matchning, lärcentrum och möjligheten att skapa UF-företag för alla program kommer bidra med en ökad vilja och förståelse för företagsamhet. Vi ska också stärka samverkan med det lokala näringslivet i utformningen av yrkesutbildningar med syfte att bättre matcha kunskapskraven hos befintliga och framtida arbetsgivare.

Trygghet – för frihetens skull

Den som inte är trygg är inte fri. Alla ska känna sig trygga i Lerums kommun. Detta gäller oavsett om man är barn eller vuxen, mitt i livet eller äldre, kvinna eller man. Oavsett om klockan är tolv på förmiddagen, halv åtta på kvällen eller om det är mitt i natten. Oavsett om det är mörkt eller ljus ute. Detta är vår utgångspunkt.

Vi ska öka den upplevda trygghet genom att kommunens tätortscentrum utvecklas så att det blir fler som vågar vistas där oavsett tid på dagen. För detta ska det skapas hållbara, rena och tillgängliga

miljöer i hela Lerums kommun. Vi ska därför utöka trygghetsfrämjande åtgärder som trygghetskameror, ljussättning samt se över och åtgärda överväxtlighet på allmänna platser. Flera trygghetskameror har redan satts upp och i det fortsatta arbetet ska Mjörnbatorget, närliggande parkering och Gråbo busstation prioriteras.

Papperskorgar ska underhållas och finnas på rätt plats och i rätt antal. I det arbetet ska en inventering göras över kommunens vandringsleder, stråk och torg i syfte att identifiera vart det eventuellt finns brist på papperskorgar för att kunna sätta upp fler. Det ska råda nolltolerans mot nedskräpning och skadegörelse såsom klotter och vi ska uppmuntra företagare att ansluta sig till kommunens klotterpolicy i syfte att kunna sambehandla klottersanering när det berör fler parter än kommunen. Otillbörlig påverkan på beslut och beslutsfattare ska inte få förekomma.

Lerums kommun har ett LOV3- område. Det innebär att vi har möjligheten att upphandla kommunala ordningsvakter i syfte att skapa trygghet genom att förhindra brott. Det ska vi göra denna mandatperiod och på sikt se över möjligheten att skapa fler LOV3-områden. Nuvarande LOV3-område behöver utökas till att bland annat uppta större delar av centrala Lerum som Lerums station, Dergårdsparken, Bagges Torg, Aspedalens station och området runt Torpskolan. Ordningsvakter ska vara ett komplement till polisens arbete och införandet av kommunala ordningsvakter ska ske i dialog med polisen. Vi ska aktivt, genom medborgarlöften, verka för att öka polisen närvaron i kommunen.

Kommunen ska aktivt vidta brottsförebyggande åtgärder för att minska den organiserade brottsligheten. Vi ser motverkande av narkotikaanvändning som en brottsförebyggande åtgärd. Det handlar bland annat om att genomföra tidiga insatser för barn som är i eller riskerar att hamna i utanförskap. Vi ska därför stötta skolorna i det förebyggande arbetet mot droger. I det arbetet ska kommunen genomföra kontinuerliga undersökning för att kartlägga förekomsten av narkotika i skolan. Det ska även genomföras informationsträffar för föräldrar och elever om de negativa effekterna av droganvändning och vikten av föräldrars engagemang i sina egna barn och ungdomars fritid och skolgång.

Kommunen ska se över möjligheten att, tillsammans med polisen, införa skåpvisitation med narkotikahund vid misstanke om narkotikainnehav och att göra Lerums Gymnasium till ett område där polisen kan öva med sina narkotikahundar. Vi ska även öka kontrollen av utomstående personer på skolan och öka polisen närvaron i form av exempelvis mopedkontroller. Det trygghetsskapande arbetet bygger på samarbete, informationsinhämtning och informationsspridning. I detta syfte ska vi inrätta ett trygghetsråd direkt under kommunstyrelsen med representanter från kommunstyrelsens presidium, polis, skola, socialtjänst, bostadsbolag, bostadsrättsföreningar, näringsliv, föreningar och olika frivilligorganisationer. Trygghetsrådet ska arbeta med en handlingsplan för trygghet i Lerums kommun där olika ansvarsområden och åtgärder stipuleras för att så effektivt som möjligt kunna skapa samarbetsforum för trygghetsskapande åtgärder. Sådana åtgärder är exempelvis att kommunen, tillsammans med Förbo och bostadsrättsföreningar, genomför löpande trygghetsinventeringar i sina bostadsområden.

Vi ska utveckla grannsamverkan för trygga bostadsområden som en brottsförebyggande åtgärd i arbetet för att skapa en trygg kommun. I detta krävs även fler engagerade nattvandrare och föräldravandringar. Löpande trygghetsinventarier ska ske i syfte att identifiera otrygga platser. Ordningsstadgan för kommunen ska revideras i syfte att säkerställa att den ger förutsättningar för trygghet och nödvändiga åtgärder i enlighet med den politiska viljan.

Ekonomi och förutsättningar

År 2023 prognostiserar Statistikmyndigheten, SCB att antalet invånare i Lerums kommun totalt kommer att öka med 426 personer. Det motsvarar en ökning på 1,0 procent. De flesta åldersgrupper ökar, förutom gruppen 65–79 som prognosticeras sjunka med 87 individer.

Kommunstyrelsens kommunbidrag ökar med totalt 6,5 miljoner kronor år 2023.

- Ökade priser och löner: 10,3 miljoner kronor

År 2023 kompenseras verksamheten utöver grundindex på grund av den kraftiga ökningen av arbetsgivaravgifter som är en följd av inflationsutvecklingen.

- Tillfälliga projekt 2022 som avslutas: -10,4 miljoner kronor

Tillfälliga projekt avslutas så att deras resurser kan riktas om. Det gäller en riktad resurs på 2,0 miljoner kronor för avslut av strategiska projekt inom samhällsbyggnad, en riktad satsning mot Lärcentra/Vuxenutbildningen på 0,8 miljoner kronor och en kommungemensam satsning på ledarskap 1,0 miljoner kronor. Utöver detta görs en omprioritering av förvaltningsgemensam resurs på 6,6 miljoner kronor som riktas till annan verksamhet.

- Riktade resurser 2023: 6,6 miljoner kronor

Nya riktade satsningar för år 2023 utgörs av en förstärkt förvaltningsorganisation på grund av ny politisk organisation 2,0 miljoner kronor, förstärkning inom civilt försvar 0,8 miljoner kronor, förstärkning inom upphandling 0,8 miljoner kronor samt utökade resurser på grund av kraftig höjning av medlemsavgiften räddningstjänst storgöteborg 2,0 miljoner kronor. Dessutom riktas 1 miljoner kronor för att bland annat genomföra politikerutbildning med nyvalda kommunfullmäktige.

Intäkter kommunstyrelsen	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	250,3	256,8	264,9	277,9
Tillkommande övriga intäkter*	36,8			

*Externa och förvaltningsinterna intäkter. Antas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Utbildningsnämnden

Övergripande ansvar

I utbildningsnämndens ansvarsområde ingår bland annat ansvar för kommunens barnomsorg inom förskola, familjedaghem och fritidshem. Utbildningsnämnden ansvarar också för grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Prioriterade inriktningar för utbildningsnämnden år 2023

- Ge förutsättningar för alla elever i Lerums kommun att gå ur skolan med godkända betyg.
- Alla elever, både i grundskola och gymnasieskola, ska fullfölja sina studier.
- Arbeta för att i samverkan med andra relevanta nämnder säkerställa en långsiktigt hållbar bemanning genom arbete med kompetensförsörjning, kompetensutveckling samt andra personalrelaterade frågor.
- Säkerställ att personal med relevant utbildning finns i tillräcklig mängd för att stötta pedagogerna i skolan.
- En läromedelsutredning ska påbörjas.
- Ta fram en utvecklingsplan för skolstrukturen i Lerums kommun för att få ett samlat grepp om behovet av nya förskolor och skolor i kommunen.
- Arbeta med en policy för friskoleetableringar ska påbörjas.
- Utredda möjligheten att införa obligatorisk lovskola för elever i årskurs 8 och de elever som slutat årskurs 9 utan gymnasiebehörighet.
- Utredda möjligheterna att erbjuda feriearbete till elever förutsatt de har godkända betyg i engelska, svenska och matematik.
- Inför stickprovsmässig central rättning av prov inom grund- och gymnasieskolan.

Kommunfullmäktiges inriktning för utbildningsnämnden

Förskola

I förskolan i Lerums kommun ska varje barn få en bra start i livet där deras unika förmågor, egenskaper och intressen beaktas och uppmuntras.

Förskoleverksamheten i Lerums kommun ska hålla en hög standard med välstädade lokaler, trygga miljöer och ett lågt antal barn i förskolegrupperna. Det innebär att förskolor ska byggas för att möta befolkningstillväxten. Oavsett var du bor i kommunen ska du ha tillgång till en öppen förskola i en större tätort. Personalens möjligheter till kompetensutveckling ska stärkas för att bibehålla personal. För det behöver ersättare/vikarier finnas tillgängliga när ordinarie personalstyrka genomgår kompetensutvecklingen.

Vi vill se över möjligheten att utöka förskoletimmarna för äldre syskon vid föräldraledighet för de som studerar och vi vill erbjuda integrationsförskola för nyanlända, där svenskundervisning för föräldrarna drivs parallellt med förskoleverksamheten. Kommunen ska arbeta för att etablera en familjecentral i varje stor tätort i Lerums kommun.

Grundskola

Lerums kommun har under en lång tid haft bra skolor med goda studieresultat. Det ska värnas och beaktas i den vidare utvecklingen av våra skolor och våra klassrum. Målet ska vara att säkerställa att varenda elev, oavsett bakgrund, når kunskapskraven. Eleverna ska utvecklas efter sina förutsättningar och de som har störst behov av hjälp ska även få mest stöd. Fler platser i resursskolor för barn med behov av särskilt stöd behöver därför införas.

Alla elever ska mötas av positiva och höga förväntningar samt tydliga kunskapskrav. Lerums kommun ska ha en kunskapsskola som tror på sina elever och som sätter deras behov i första rummet. Alla barn ska ha tillgång till en komplett uppsättning läromedel av hög pedagogisk standard och vi ska utbilda eleverna i användandet av digitala verktyg. Kommunen ska även arbeta aktivt med läxhjälp i såväl grundskola, fritids som på gymnasiet i syfte att alla barn ska uppnå kunskapskraven för godkänd nivå.

Skolorna ska vara rena, snygga och trygga. Skolorna ska därför kontinuerligt vårdas och dess lokaler hållas hela och rena. Tryggheten och den psykiska hälsan ska stärkas genom en satsning på skoluratorer och mer vuxen närvaro. Vi ska upprätthålla en nolltolerans mot mobbning i kommunens förskolor och skolor och vi ska bygga trygga och säkra skolvägar. Om det blir nödvändigt med förflyttning så är det mobbaren som ska förflyttas till annan skola i kombination med andra åtgärder.

Alla elever är olika och har olika förutsättningar. Därför ska inte alla elever stöpas i samma mall, utan bli omhändertagna efter elevens behov. Lerums kommun arbetar redan idag med undervisningsgrupper där elever i olika åldrar arbetar tillsammans i våra klassrum. Detta arbete vill vi sprida till fler av våra skolor eftersom vi menar att elevers ålder inte går före elevens kunskaper. Det innebär inte att åldersbaserade klasser helt och hållet ska avvecklas utan snarare att undervisningsgrupper får vara ett komplement i undervisningen. Detta säkerställer också att elevers prestationer kan förbättras med hjälp av specialundervisning. Kommunen särskilt söka efter speciallärare. I detta arbete behöver lärarassistenternas roll i vår skolstruktur utvärderas i syfte att ta reda på deras bidrag till kunskapsförmedlingen. Utredningen behöver även se över huruvida det finns bättre sätt att minska den administrativa bördan för våra lärare.

För att möta elevers olika behov behöver möjligheten till mer undervisningstid undersökas. Obligatorisk lovskola ska erbjudas elever som slutat årskurs åtta och som är i riskzonen för att inte bli behöriga till gymnasiet under nästa årskurs. Obligatorisk lovskola ska även erbjudas till elever som slutat årskurs nio utan att ha blivit behöriga till gymnasiet. Det ska gälla samtliga elever som inte har godkända betyg i matematik, engelska och svenska samt svenska som andraspråk.

I Lerums kommun får du samma förutsättningar att lyckas i skolan oavsett var du bor. Det innebär att kommunen centralt ska arbeta med kommunal rättning i syfte att minska godtycklig bedömning av elevernas kunskapsnivå. Stickprovsrättning centralt ska därför införas. Alla lärare, oavsett skola, ska ha samma möjlighet att fokusera på kunskapsförmedling. En kommunövergripande arbetsmetod och resurs för hemmasittare ska därför införas i syfte att avlasta och hjälpa lärare i deras tillsynsansvar. Alla skolor ska hålla en hög nivå och möjligheten att välja skola behöver stärkas. Lärare ska få vara lärare och klasserna ska ha färre elever. För detta behöver fler skolor byggas. Eleverna ska kunna åka kollektivt, kostnadsfritt under skoltid, för att ta del av det kommunala utbud som saknas runt den egna skolan i syfte att uppnå målen i läroplanen.

Kommunen ska ta fram en policy för friskoleetableringar. Denna policy ska klargöra Lerums kommuns ställningstaganden i förhållande till etableringen av friskolor där det fastställs att Lerums kommun ställer sig neutralt till etableringar. Det innebär att kommunen förhåller sig till vad lagen säger och därmed att friskolor får etablera sig i kommunen, men på egen kraft. Policyn ska också hantera frågor som rör gymnasiepeng, skolpeng, lokalfrågor som tillgång till lokaler, internhyra, lokalplanering, samverkansformer och kvalitet. Det är viktigt för att säkerställa valfriheten, men också

förutsägbarheten. Inga oseriösa aktörer ska vara välkomna att bedriva skolverksamhet i Lerums kommun.

Alla elever i grundskolan (åk 9) och gymnasiet (åk 1) ska erbjudas ett feriearbete förutsatt godkända betyg i engelska, svenska och matematik. När eleven inte kunskapskraven i dessa ämnen ska eleven först gå lovskola och få godkända betyg.

Gymnasium

Alla utbildningsprogram på Lerums gymnasium ska erbjudas att delta i Ung företagsamhet och skapa UF-företag. Denna arbetsmetod ska även spridas till resten av Göteborgsregionen för att tillsammans skapa en arbetsmarknadsregion med god kunskap om entreprenörskap. Gymnasiet ska även utvecklas till lärcentrum med större fokus på arbetsmarknadens efterfrågan vid framtagandet av utbildningsprogram och kurser.

Ekonomi och förutsättningar

År 2023 prognostiserar SCB med att antalet invånare i Lerums kommun totalt kommer att öka med 426 personer. Utav dessa utgör gruppen barn och unga i åldern 0-19 år totalt 72 individer.

Utbildningsnämndens kommunbidrag stärks med totalt 89,6 miljoner kronor år 2023.

- Ökade priser och löner: 72,6 miljoner kronor

År 2023 kompenseras verksamheten utöver grundindex på grund av den kraftiga ökningen av arbetsgivaravgifter som är en följd av inflationsutvecklingen.

- Tillfälliga projekt 2022 som avslutas: -0,4 miljoner kronor

Tillfälliga projekt avslutas så att deras resurser kan riktas om. En riktad resurs på 0,4 miljoner kronor för kompetenshöjning inom förskolan har genomfört och avslutas 2022.

- Riktade resurser 2023: 17,4 miljoner kronor

Nya riktade satsningar för år 2023 utgörs av framför allt en strukturell justering av resurser mellan Stöd- och omsorgsnämnden och Utbildningsnämnden. Den beror på att antalet hemmaplanslösningar har ökat, vilket resulterar i att kostnader för 13,7 miljoner kronor flyttar från Stöd- och omsorgsnämnd till Utbildningsnämnden. Utöver detta realiserar beslutet KS22.255 §128, upphävning av resultatreglering, där det framgår att Utbildningsnämndens ram 2023 påförs 3,0 miljoner kronor. Slutligen görs en omstrukturering av kostnader för arvoden 0,7 miljoner till nya utbildningsnämnden.

Intäkter Utbildningsnämnden	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	1 322,5	1 412,1	1 462,6	1 534,0
Tillkommande övriga intäkter*	173,0			

*Externa och förvaltningsinterna intäkter. Antas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Stöd- och omsorgsnämnden

Övergripande ansvar

Stöd- och omsorgsnämnden ansvarar bland annat för kommunens uppdrag att säkerställa kommunens åtaganden inom äldreomsorg och insatser för funktionshindrade barn och vuxna. Vidare har nämnden ansvar för den kommunala primärvården.

Prioriterade inriktningar för stöd- och omsorgsnämnden år 2023

- Arbeta för att i samverkan med andra relevanta nämnder säkerställa en långsiktigt hållbar bemanning genom arbete med kompetensförsörjning, kompetensutveckling samt andra personalrelaterade frågor.
- Öka kvaliteten inom omsorgen genom relevant nyttjande av välfärdsteknologi.
- Öka inflytandet för omsorgstagare genom att varje hemtjänstmottagare i kommunal regi har en särskilt ansvarig kontaktperson och mer inflytande över omsorgsplanen.
- Inleda arbetet med att möjliggöra drift av äldreboende i intraprenadform.
- Säkerställ att ändamålsenlig samverkan sker med externa parter för ett nytt hälso- och sjukvårdsavtal samt arbeta med den nära vårdens införande.
- Synliggöra och till Samhällsbyggnadsnämnden framföra behov av tillgången till minst ett trygghetsboende i varje kommundel. Planering sker inom ramen för kommunens portföljstyrning av investeringar.
- Öka möjligheterna till en meningsfull daglig sysselsättning utformad utifrån egna önskemål och förutsättningar för den som har en funktionsnedsättning.
- Arbeta för att färdtjänsttaxan anpassas till taxan för vanlig kollektivtrafik samt att de som tillhör LSS och har sjukersättning ska ha samma villkor i kollektivtrafiken som ålderspensionärer.
- Arbetet mot våld i nära relationer intensifieras genom att påbörja arbetet med upprättandet av fler skyddade boenden för kvinnor och barn, inrättandet av ett centrum mot kvinnovåld i kommunen, utbildningsinsatser för kommunens anställda, informationskampanjer samt etableringen av en mansjour.

Kommunfullmäktiges inriktning för stöd- och omsorgsnämnden

Äldreomsorg

Utgångspunkten är att varje människa är unik, med egna önskemål och intressen. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder. Den välfärd som betalas med våra gemensamma resurser ska därför präglas av stor valfrihet, hög kvalitet, ett värdigt bemötande och finnas tillgänglig för alla som behöver den. Vi ska ge omsorgstagarna ökad valfrihet, större självbestämmande och mer inflytande över beviljade insatser och att bättre ta vara på personalens kompetens såväl som engagemang, förbättra arbetsmiljön och därtill möjliggöra yrkesroller med högt och hållbart medarbetarengagemang.

Vi ska forma en värdig, respektfull och inspirerande livs- och boendemiljö för alla våra äldre kommuninvånare. Vi ska erbjuda lämpliga, goda och flexibla boendeformer för de som behöver vård och omsorg dygnet runt, såväl som för dem som på grund av ålderskrämpor eller påtvingad ensamhet i huvudsak söker ökad bekvämlighet, service och sällskap på gamla dagar. Vi ska ha hög standard på våra äldreboenden, seniorboenden och trygghetsboenden, både invändigt och utvändigt inklusive goda utomhusmiljöer. Måltider ska vara anpassade efter önskemål och behov när det gäller allt från portionsstorlekar och smakupplevelser till upplevelsen vid måltidstillfället.

Vi tror på driftsformen intraprenad. Denna organisationsform tillämpas numera framgångsrikt i många av landets kommuner och innebär i korthet att ett boende drivs av personalen på boendet med utökat ledaransvar för ekonomi, personalplanering och resursanvändning. För detta ändamål ska resurser tillskapas med ansvar inrättande av ett lämpligt boende i form för intraprenad.

Hemtjänst

Lerums kommun ska ha en trygg och säker hemtjänst som ger omsorgstagarna god service och omsorg. Det innebär bland annat att vi lever upp till omsorgstagarnas största önskemål så som fokus på hög personalkontinuitet, att de själva får välja när hjälpen ska utföras samt att de själva ska kunna påverka innehållet i hemtjänsten. Även om dessa delar inte alltid är självklara så är de grundläggande och därför viktiga.

På kort sikt vill vi stärka logistikmodellen i hemtjänsten så att omsorgstagarnas behov bättre tillmötesgår. Vi vill att varje hemtjänsttagare med kommunal hemtjänst har en utsedd ansvarig. Syftet är att ge omsorgstagarna ökad valfrihet, större självbestämmande, mer inflytande över beviljade insatser och att bättre ta till vara medarbetarnas kompetens såväl som engagemang, förbättra arbetsmiljön samt möjliggöra mer renodlade yrkesroller.

En välfärd som inte nyttjar nya tekniska lösningar riskerar bli både dyr, ineffektiv och leverera sämre kvalitet. Vi menar att välfärdsteknologi till omsorgstagarens samt personalens trygghet och nytta ska tillämpas i största möjliga utsträckning.

Funktionsnedsättning och LSS

I Lerums kommun ska alla ha möjlighet att delta i samhället utifrån sina förutsättningar. Den som har en funktionsnedsättning ska kunna vara en del av samhällsgemenskapen genom utbildning, arbete och sysselsättning anpassat efter sin egen förmåga. En funktionsnedsättning ska inte begränsa möjligheterna för den som kan och vill jobba och bidra utifrån sin förmåga. För de som på grund av funktionsnedsättning inte har möjlighet att delta i arbetslivet överhuvudtaget, vill vi öka möjligheterna till en meningsfull daglig sysselsättning utformad utifrån egna önskemål och förutsättningar.

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har inneburit ökad valfrihet, större inflytande och bättre livskvalitet för många personer med svåra funktionsnedsättningar. Det är

anledningen till att LSS är ett av de viktigaste uppdragen i kommunens välfärdsuppdrag. Vi menar att arbetet med LSS kräver ett stabilt och långsiktigt ansvarstagande från hela samhällets sida. Den som behöver LSS ska, i större utsträckning, ges möjligheten att välja och ha inflytande över vem som ska utföra vårdrehabiliterings- och stödinsatser, liksom utformningen av dessa insatser. Vidare anser vi att den som har funktionsnedsättning ska ges möjligheten att delta i arbetslivet utifrån sina egna förutsättningar. Den som är i behov av vård, stöd eller service bör få större inflytande över sin situation. Utbudet av arbete, sysselsättning, boendeformer och hjälpmedel behöver bli mer varierat och anpassat till de individuella behov som finns.

LSS har inneburit ökad valfrihet, större inflytande och bättre livskvalitet för många personer med svåra funktionsnedsättningar. För att ytterligare stärka friheten för den här gruppen av kommuninvånare vill vi förbättra möjligheten för dem att färdas på samma villkor som andra kommuninvånare. Därför vill vi verka för att färdtjänsttaxan anpassas till taxan för vanlig kollektivtrafik samt att de som tillhör LSS och har sjukersättning ska ha samma villkor i kollektivtrafiken som ålderspensionärer, vilket innebär gratis resor inom kommunen.

Att befinna sig långt ifrån arbetsmarknaden kan innebära stora risker för ytterligare svårigheter – därför behöver denna grupp ökat stöd. Kommunala beredskapsanställningar för de som står långt från arbetsmarknaden är ett exempel på stöd att arbeta med för att möjliggöra för fler att närma sig arbetsmarknaden.

Missbruk och missbruksvård

Missbruk är tillsammans med psykisk ohälsa och ensamhet en av vår tids största folksjukdomar. Allt för ofta går bruk över i missbruk och många gånger handlar det om missbruk av alkohol, narkotika, tabletter och spel. En del drabbas av samsjuklighet, vilket innebär, att personen uppfyller kriterier för både missbruk och psykisk störning samtidigt.

Socialtjänsten är ofta den sista tryggheten människor har när en person inte längre har möjlighet att själv ta sig ur ett missbruk. Kommunens socialtjänst måste därför prestera en god kvalitet och beslut som är rättssäkra. Socialtjänsten tar emot ansökningar, utreder behovet av insatser och tillhandahåller insatser för att bryta missbruket och möjliggöra ett nyktert, men även självständigt liv. Socialtjänsten bedriver även uppsökande verksamhet. Ledorden är frivillighet och delaktighet, individuella behovsprövningar med respekt för den enskildes integritet. Alla insatser sker med tydligt syfte att minska missbruket. I arbetet involveras även andra instanser som Försäkringskassan, hälso- och sjukvården, skolan, frivården/kriminalvården, arbetsförmedlingen och arbetsgivare.

Långvarigt missbruk grundläggs ofta i ungdomsåren och inte minst i skolmiljön. Det är därför viktigt att på alla tänkbara sätt främja förebyggande åtgärder.

Vi behöver därför se till så att vi arbetar förebyggande med syfte att undvika ungdomars missbruksdebut. Vi behöver också se till så att de som utvecklat ett missbruk får tillgång till professionellt stöd och god vård så att missbruket avbryts och för att möjliggöra en återgång, utan dröjsmål, till ett nyktert, självständigt och värdigt liv

Samtidigt är det viktigt att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt med respekt för skattebetalarna.

Med en tydligare styrning mot arbete och egen försörjning kan vi minska kommunens bidragskostnader, som medför att inte lika många fastnar i bidragsberoende och utanförskap.

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande problem i dagens samhälle. Våldet finns överallt och i alla delar av samhället och skiljer inte mellan rik, fattig, högutbildad eller lågutbildad. Det som denna typ av våld har gemensamt är dock att det sker bakom stängda dörrar.

Vi ska under denna mandatperiod arbeta för att upprätta skyddade boenden för kvinnor och barn med möjlighet att medföra husdjur. Dessa ska vara friliggande och/ eller flera i samma hus med tillgång till personal. Det kan göras i samverkan med andra kommuner och kvinnojourer rörande skyddade boenden samt utslussningslägenheter. Det är viktigt för att kvinnor ska slippa behöva umgås med sin förövare under tiden de bor på skyddat boende.

Man ska inte behöva berätta samma sak flera gånger. Vi behöver ett gemensamt system där kvinnan får den hjälp som behövs snabbt. Det är en stor process att våga anmäla och tvivel uppkommer många gånger under tiden. Därför är det viktigt att se till att rätt stöd och hjälp kan sättas in direkt så beslutet inte behöver fattas flera gånger. Vi ska upprätta ett centrum mot kvinnovåld i kommunen där all kunskap och all hjälp kvinnor och barn kan behöva från kommunen och polisen samt kvinnojour finns samlad på ett ställe. Ett sådant centrum kan också öka medvetenheten om vart hjälp finns att få. Det underlättar också för de olika myndigheterna och vården att samverka och dela erfarenheter med varandra.

Idag ser vi att socialtjänstens olika delar inte samarbetar optimalt och därmed inte får en klar bild av situationen i familjen. Det är därför viktigt att det finns en samverkan mellan barn- och vuxenhandläggare på socialtjänsten för att få en helhetsbild av hur situationen ser ut.

Socialtjänsten måste upprätta tydliga rutiner kring försörjningsstöd så att det inte riskeras att dras in för att mannen anses kunna försörja henne. Detta riskerar annars att skapa inlåsning i ett våldsamt förhållande. Därtill ska rutiner upprättas där det är socialtjänsten som delar ut skadestånd och underhåll till kvinnan. Socialtjänsten kräver sedan in det av mannen. Detta för att garantera både kvinnans säkerhet och att tillgångar faktiskt tillfaller henne.

Det är inte alltid helt självklart i mötet med människor att det pågår våld i nära relationer. Vi ska därför införa obligatorisk utbildning rörande våld i nära relationer för berörda anställda i kommunen, både de som jobbar i kommunen, socialtjänsten och äldreården. Dessa utbildningar ska även kunna vara en del av upphandlingsunderlag i förekommande upphandlingar inom sektorn. I detta ingår även förskole- och skolpersonal i kommunen. Även skolungdomar behöver utbildas angående vad som faktiskt är våld i nära relationer och hur det kan ta sig i uttryck. Obligatoriska frågor från skolhälсан om våld i nära relationer till samtliga elever ska genomföras.

Kommunen ska tillsammans med kvinnojouren genomföra informationskampanjer på offentliga platser som köpcentrum, toaletter och anslagstavlor, om våld och var det går att få hjälp. Vi ska upprätta en mansjour dit män kan vända sig för att få hjälp att bryta våldsamma beteenden.

Ekonomi och förutsättningar

År 2023 prognostiserar SCB med att antalet invånare i Lerums kommun totalt kommer att öka med 426 personer. Utav dessa utgör gruppen äldre 80+ den grupp som andelsmässigt ökar allra mest. Gruppen beräknas växa med 188 individer.

Stöd och omsorgsnämndens kommunbidrag stärks med totalt 33,4 miljoner kronor år 2023.

- Ökade priser och löner: 52,0 miljoner kronor

År 2023 kompenseras verksamheten utöver grundindex på grund av den kraftiga ökningen av arbetsgivaravgifter som är en följd av inflationsutvecklingen.

- Riktade resurser 2023: -18,6 miljoner kronor

Nya riktade satsningar för år 2023 utgörs av framför allt en strukturell justering av resurser mellan Stöd- och omsorgsnämnden och Utbildningsnämnden. Den beror på att antalet hemmaplanslösningar har ökat, vilket resulterar i att kostnader motsvarande 20 miljoner kronor flyttar från Stöd- och omsorgsnämnd. År 2023 görs även en lönesatsning på utvalda personalgrupper inom stöd- och omsorgs verksamheter för 0,7 miljoner kronor. Slutligen genomförs en omstrukturering av kostnader för arvoden till nya nämnden för 0,7 miljoner kronor.

Intäkter stöd- och omsorgsnämnden	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	762,2	795,6	824,1	864,4
Tillkommande övriga intäkter*	132,1			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Samhällsbyggnadsnämnden

Övergripande ansvar

I samhällsbyggnadsnämndens ansvarsområde ingår bland annat fysisk planering, exploateringsverksamhet, trafikrelaterade frågor, klimatanpassnings-, geoteknik och bullerfrågor, torghandel, avfallsverksamhet, gaturenhållning samt vatten -och avloppsverksamhet, lokalvård, kostverksamhet samt vaktmästeritjänster. Samhällsbyggnadsnämnden företräder kommunen som ägare till kommunens samtliga fastigheter.

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för kommunens återvinningscentral, Hultet, där kommunens invånare bland annat kan lämna återvinningsmaterial, trädgårdsavfall, farligt avfall, skrot och grovsopor. Vidare ingår det i nämndens uppdrag att ansvara för måltidsservice inom skola och äldreomsorg samt drift och utveckling av kommunens alla lokaler innefattande fem förvaltningsfastigheter, åtta fritidsfastigheter, arton skolor, sex servicehus, fyrtioen förskolor och ett antal hyres-, kultur- och saneringsfastigheter.

Samhällsbyggnadsnämnden skall utveckla digitaliseringen för bättre och effektiva arbetssätt i samhällsbyggnadsprocesser. Det kan ske genom helt digitaliserade processer och ärendeflöden.

En viktig del i den framtida samhällsbyggnaden är också användandet av geografiska informationssystem (GIS) och utnyttjandet av kartinformation både som underlag för beslut och utvecklande av tjänster till medborgarna.

Prioriterade inriktningar för samhällsbyggnadsnämnden år 2023

- Gör om målet om 1–1,5 procent befolkningstillväxt till ett befolkningstillväxtgolv om 1 procent för kommunen som helhet och ett dynamiskt mål per ort enligt respektive ortsprogram.
- Inleda arbete med att ta fram program för samhällsutveckling i kommunens respektive orter.
- Fortsatt aktivt arbeta med att vidareutveckla samhällsutvecklingen med beaktande av ortsprogrammen i syfte att främja utvecklingen för invånare och företag.
- Skapa framdrift av detaljplaner och skapa redundans genom att bland annat använda sig av externa resurser vid behov.
- Öka genomförandegraden av kommunens investeringsbudget i syfte att stärka och påskynda samhällsbyggnadsprocessen i kommunens alla orter.
- Inleda planeringen för ny simhall/simbassäng och ishall i Stenkullen.
- Planera för byggnation av tennishall i Lerum genom att projektet prioriteras.
- Påbörja arbetet med att göra exploateringsekonomin självfinansierad.
- Arbeta för att i samverkan med andra relevanta nämnder säkerställa en långsiktigt hållbar bemanning genom arbete med kompetensförsörjning, kompetensutveckling samt andra personalrelaterade frågor.
- Aktivt arbeta med att bygga ut laddinfrastrukturen tillsammans med externa aktörer samt Lerums energi och revidera strategin för utbyggnad av laddinfrastruktur i syfte att påbörja arbetet med att bli bland Sveriges främsta kommuner vad gäller utbyggnad av laddinfrastruktur.

Kommunfullmäktiges inriktning för samhällsbyggnadsnämnden

Bostadsförsörjning och samhällsplanering

Det byggs för lite bostäder, skolor, äldreboenden och andra välfärdstjänster i vår kommun. Det saknas bostäder av samtliga bostadstyper, men efterfrågan på bostadsrätter och hyresrätter är utan tvekan störst. Dessa bostäder behövs för att möta den pågående urbaniseringen och efterfrågan från invånarna i vår kommun.

Vi ska ha bostäder för äldre i hela kommunen. Detta innebär att kommunens nämnder skall samverka att ta fram underlag, utifrån behov kopplat till befolkningsprognos i respektive kommundel, med fokus mot trygghetsboende. Bostadsförsörjningsprogrammet skall vara utgångspunkten för kommunens planering i detta avseende. Det ska även byggas ett integrerat trygghetsboende och äldreboende med gemensamma samlings- och aktivitetsutrymmen. Utrymmen ska även kunna fungera som hjälpcenter för all dagliga uppgifter som man kan tänkas behöva hjälp med, exempelvis att skaffa BankID.

Vi har som ambition att genomföra en rad förbättringar i våra orter. Vi vill bland annat se välkomnande entréer till våra orter, att vi bygger samman orter där barriärer finns, utveckla företagande för fler dagaktiva verksamheter samt utveckla samhällsservice och idrottsfaciliteter. Detta kommer konkretiseras genom program för våra orter och planeras i efterföljande handlingsplaner som därefter tas fram av Samhällsbyggnadsnämnden.

Lerums kommun behöver fungerande orter där boende, arbete, samhällsservice och annat som människor efterfrågar i dagen finns nära. Lerums kommuns samhällsplanering behöver därför utgå från våra orter. För detta ändamål införs ett nytt koncept för styrning och ledning gällande samhällsplanering i syfte att skapa en proaktiv samordnad planering för kommunens orter. Vi ska därför, utifrån fattade strategiska dokument som översiktsplanen, parkeringspolicyn och trafikstrategin, arbeta fram samhällsutvecklingsprogram för respektive ort i Lerums kommun. Varje program ska peka ut riktningen för den totala samhällsutvecklingen för den orten utifrån ett långsiktigt perspektiv. Dessa program ska antas av kommunfullmäktige och samhällsbyggnadsnämnden ska därefter arbeta fram handlingsplaner för att utföra de av kommunfullmäktige beslutade program för varje ort. Därefter ska förvaltningen ansvara för, och i förhållande till kommuninvånare och företag, representera handlingsplanens genomförande i enlighet med programmet viljeinriktning. Framtagande av program för våra orter ska påbörjas under 2023 och inriktningen är att dessa ska vara färdiga kvartal 1 2024 för antagande i kommunfullmäktige.

Redundans ska säkras avseende plankapacitet där servicegrad har prioritet och externa resurser ska kunna avropas för att säkerställa framdrift. Det innebär med andra ord att detaljplaner som beslutas om ska påbörjas utan dröjsmål såvida de inte har relevant påverkan på den strategiska samhällsutvecklingen och att det därmed finns skäl att planera in sådan detaljplan senare i tid.

Vi vill öka byggtakten. Det ska ske genom en förtätning centralt i våra större orter där företrädesvis byggnation av lägenheter kommer vara aktuellt. Samtidigt välkomnar vi villor och blandad bebyggelse utanför de centrala delarna i våra orter. Vi är positiva till att hyreslägenheter byggs och samverkar gärna med Förbo och andra så länge exploitörer löser finansieringen av egen kraft. Vi ska ha en välkomnande och positiv attityd till initiativ generellt men där vi har kontroll på vad vi låter ske. För att säkerställa den kontrollen tas målet om 1–1,5 procent befolkningstillväxt bort till förmån för ett befolkningstillväxtgolv om 1 procent för kommunens som helhet och ett dynamiskt mål per ort enligt respektive ortsprogram.

Genom att säkerställa att detaljplaneverktyget är tillgängligt att användas i närtid, och därmed skapar möjlighet och mening vid exploatering av utomplansmark, kan initiativ om exploatering i större

utsträckning hanteras genom detaljplanering. Det bidrar till att skapa en mer ordnad och harmonisk expansion. Detaljplanering är att föredra vid utveckling av vårt samhälle och ska därför prioriteras.

En ny tennishall i Lerum ska realiserars genom att kommunen höjer budgeten för projektet. Vattenpalatset i Lerum renoveras och därtill byggs en simhall/simbassäng för träning/motionssim i Stenkullen. En kompletterande ishall bör anläggas i Stenkullen. Ärendet avseende Aspenäs områdesbestämmelser avbryts och avfärdas. Med anledning av detta ska vi se över möjligheten att ta fram en policy för tomtstorlek i Aspenäs som Miljö- och byggnadsnämnden kan använda i sin utövning. Den nya kretsloppsparken i Stenkullen förverkligas.

Exploateringsekonomi

När kommunen växer snabbare blir beräkningar och prognostisering av intäkter och utgifter viktigare. I och med det ser vi ett ökat behov av att inför den mer dynamiska expansionstakt som blir fallet med våra ortsrelaterade handlingsplaner som kommer införas. Strävan är med andra ord att kommunens samhällsutbyggnad ska styras så att den är i ekonomisk balans och att exploateringsekonomi finansierar sig själv.

Detaljplaner kan och bör finansieras av exploatörerna. Kommunen ska ställa krav på exploatörer som står i proportion till deras aktivitet. Det kan även handla om att anpassa närliggande vägar och allmänplatsmarker så att kostnaden för den exploatering fördelas på det adekvat sätt. Detta innebär även att exploatörer ska vara med och bygga ut de nödvändiga välfärdstjänster som kommer i och med befolkningsutvecklingen.

Infrastruktur

Vi vill ha fler järnvägsspår i vår kommun i enlighet med aktuell lokaliseringsutredning beställd av Västra Stambanegruppen. Vi ser att det behövs förstärkt infrastruktur och har identifierat behov av nytt motorvägsmot i Lerums C. På sikt ser vi ytterligare behov av ett mot mellan Kastenhof och Floda. Vi ser behov av en ny tvärled öster om Lerum i nord-sydlig riktning. Detta öppnar för effektivare och säkrare resor för bil och kollektivtrafik.

Vi vill att väg 190 och även befintlig sträckning av Härskogsvägen, med flera, förbättras. Vi vill underlätta resandet för alla trafikslag för tillgänglighet och mervärde samt att främjandet av kollektivtrafikresande sker med positiva åtgärder. Gång- och cykelleder utvecklas i en rad sträckningar. Detta kommer konkretiseras genom program för aktuella orter och planeras i tid i de handlingsplaner som ska tas fram. Vi ska agera för att försvara och stärka regionens kollektivtrafik i Lerums kommun. Bland annat genom att Aspen och Aspedalens stationer bevaras och att Gråbosnabben utvecklas.

Miljö- och klimat

Vi vill bevara så kallade gröna kilar så att alla kommuninvånare lätt kan nå rekreationsområden. Vi ska samverka med Göteborgsregionen gällande kommunens vattenförsörjning samt säkerställande av att invånarna har tillgång till rent vatten. Det ska säkerställas att våra sjöar är rena och tjänliga. Medel ska avsättas för rensning och underhåll av kommunens diken.

Kartläggning behöver göras av rasrisker samt effekter av 100-års regn vid vattendrag. Införande av 4-facks källsortering samt fastighetsnära hämtning kommer erbjudas vad gäller hushållsavfall. Kommunens fordonsflotta inklusive arbetsmaskiner ska vara fossilfri så långt det är praktiskt möjligt. Lerums kommuns framgångsrika satsning på solenergi och energieffektivitet ska fortsätta, varför det är viktigt att vi fortsatt följer upp och stödjer denna utveckling.

Vi välkomnar lokal livsmedelsproduktion genom prioritering i strategiska dokument och upplåtelse av mark. Detta genom strategiska markinköp och upplåtelse av kolonilotter. Vi ska aktivt arbeta med att bygga ut laddinfrastrukturen tillsammans med externa aktörer samt Lerums energi och revidera strategin för utbyggnad av laddinfrastruktur i syfte att bli en av Sveriges främsta kommuner i arbetet.

Ekonomi och förutsättningar

År 2023 prognostiserar SCB med att antalet invånare i Lerums kommun totalt kommer att öka med 426 personer.

Samhällsbyggnadsnämndens kommunbidrag stärks med totalt 13,5 miljoner kronor år 2023.

- Ökade priser och löner: 10,6 miljoner kronor

År 2023 kompenseras verksamheten utöver grundindex på grund av den kraftiga ökningen av arbetsgivaravgifter som är en följd av inflationsutvecklingen.

- Tillfälliga projekt 2022 som avslutas: -1,0 miljoner kronor

Tillfälliga projekt avslutas så att deras resurser kan riktas om. Avslutade projekt inom samhällsbyggnadsverksamheten utgörs av 0,5 miljoner kronor för digitalisering GIS och 0,5 miljoner kronor för utvecklad samhällsbyggnadsprocess.

- Riktade resurser 2023: 3,9 miljoner kronor

Nya riktade satsningar för år 2023 innebär att 1,2 miljoner kronor riktas till en fastighetschef. Utöver det riktas resurser för arvoden till nya samhällsbyggnadsnämnden på 0,7 miljoner kronor och slutligen så riktas 2,0 miljoner kronor mot måltidsservice för att kompensera för kraftigt ökade livsmedelspriser.

Intäkter samhällsbyggnadsnämnden	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	169,3	182,8	189,4	198,6
Tillkommande övriga intäkter*	558,6			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Kultur- och fritidsnämnden

Övergripande ansvar

Inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde ingår folkbibliotek, öppen ungdomsverksamhet, kulturskola och att förvalta och utveckla kommunens fritidsanläggningar. Kultur- och fritidsnämnden ansvarar också för föreningsbidrag till idrott- och kulturföreningar liksom bidrag till studieförbund. Nämnden ansvarar också för kommunens kulturverksamhet, konst och konstnärlig utsmyckning.

Prioriterade inriktningar för kultur- och fritidsnämnden år 2023

- Samordna och skapa enhetliga regler och riktlinjer för stöd åt föreningslivet med fokus på barn och unga.
- Inventera lokaler och i samråd med föreningslivet och andra kommunala verksamheter bedöma behovet utifrån föreningslivets utvecklingsplaner
- Öka fritidsgårdarnas behovsanpassning både innehållsmässigt och lokaliseringmässigt.
- Säkerställa utbyggnaden och underhållet av befintliga samt nya ridvägar och vandringsleder.
- Arbeta för att i samverkan med andra relevanta nämnder säkerställa en långsiktigt hållbar bemanning genom arbete med kompetensförsörjning, kompetensutveckling samt andra personalrelaterade frågor.
- Starta arbetet med att uppdatera kommunens kulturmiljöprogram.
- Utredda möjligheterna att införa fysisk aktivitet på recept eller liknanden program i Lerums kommun.

Kommunfullmäktiges inriktning för kultur- och fritidsnämnden

Lerums invånare har rätt till en god hälsa och en meningsfull fritid. Det är viktigt att invånarnas intressen och behov återspeglas i kommunens utbud. Det ska vara lätt att uppleva och utöva kultur för alla invånare. Vi ska ha ett kulturutbud där invånarna får chans att göra det man brinner för och som leder till en bättre folkhälsa.

Att stödja kultur och fritid är att skapa ett bättre liv för människor i alla åldrar. Unga ska kunna utvecklas fysiskt och psykiskt men också känna trygghet och samhörighet. Äldre ska få fler möjligheter till sociala kontakter och meningsfulla aktiviteter och så mycket mer. Kommunen ska även stimulera föreningar i Lerums kommun att möjliggöra för funktionsnedsatta att delta i verksamheten. Stödet till föreningslivet ska förbättras genom enklare hanteringen av föreningsbidrag från kommunen.

Fungerande kultur och fritid innebär ett förebyggande arbete avseende fysisk och psykisk ohälsa och är därmed ur ett kommunalt perspektiv en investering. Vi vill utreda möjligheterna att införa fysisk aktivitet på recept eller liknanden program i Lerums kommun.

Kommunen ska tillskapa lokaler för kultur och fritid som: Kulturhus i Dergårdsparken, renovering av Vattenpalatset och simhall i Stenkullen, boulebana inomhus, planerad komplement-ishall i Stenkullen, ny tennishall i Lerum samt fritidsgårdar. Kommunen ska utreda möjligheten att etablera fler båtplatser kring sjöarna i Lerums kommun.

Fritidsgårdar ska finnas utifrån behov, vilket kommer innebära att de lokaliseras på flera platser i vår kommun och kommer ha nischade inriktningar. Nischade inriktningar kan vara teater och musik eller fritidsgård för motorintresserade ungdomar.

Kommunen ska fortsätta utveckla vandringsleder, ridvägar utöver de gång- och cykelleder som utvecklas som ett led i infrastrukturutvecklingen. Vid projektering av nya gång- och cykelvägar ska samtidigt behovet av en säker ridväg undersökas. Underhållet för ridvägar ska säkerställas genom att se över möjligheten att behandla ridvägar som vanliga vägar.

Vi ska även utreda möjligheten att ge barn sommarlovskort i kollektivtrafiken.

Våra bibliotek utgör mötesplatser och kan få fler funktioner. Kommunen ska utreda bemanningstider i syfte att bemanna biblioteken då människor är i dess lokaler och för att även se över möjligheten att kunna erbjuda service till de som behöver hjälp med bland annat digital hantering som blivit ett måste i vårt moderna samhälle.

Kommunens kulturmiljöprogram behöver uppdateras i syfte att inventera värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer. I det arbetet ska bland annat Aspenäs, kulturmiljöunderlag inför områdesbestämmelser, 2021-11-11 beaktas.

Ekonomi och förutsättningar

År 2023 prognostiserar SCB med att antalet invånare i Lerums kommun totalt kommer att öka med 426 personer. Utav dessa utgör gruppen barn och unga i åldern 0-19 år totalt 72 individer.

Kultur och fritidsnämndens kommunbidrag stärks med totalt 7,7 miljoner kronor år 2023.

- Ökade priser och löner: 3,2 miljoner kronor

År 2023 kompenseras verksamheten utöver grundindex på grund av den kraftiga ökningen av arbetsgivaravgifter som är en följd av inflationsutvecklingen.

- Tillfälliga projekt 2022 som förändras: -1,4 miljoner kronor

Tillfälliga satsningar inom friluftsliv 0,4 miljoner kronor och föreningar 1,0 miljoner kronor övergår från tillfälliga satsningar till ordinarie verksamhet.

- Riktade resurser 2023: 5,9 miljoner kronor

Resurser riktas för förstärkt förvaltningsorganisation på grund av den nya politiska organisation 1,0 miljoner kronor. Dessutom riktas resurser enligt KS-beslut mot Stiftelsen Nääs 2,0 miljoner kronor och Nya nova 2,2 miljoner kronor. Det genomförs även en omstrukturering av kostnader för arvoden till nya kultur- och fritidsnämnden, 0,7 miljoner kronor.

Intäkter kultur- och fritidsnämnden	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	72,5	80,2	83,0	87,1
Tillkommande övriga intäkter*	5,8			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Individnämnden

Övergripande ansvar

Individnämnden ansvarar för myndighetsutövning som rör enskild person inom individ- och familjeomsorg, funktionsstöd, hemtjänst, särskilt boende, korttidsboende, anhörigvård, mottagning och integration av nyanlända, bostadsanpassning, färdtjänst samt beslut avseende serveringstillstånd. Nämnden ansvarar också för myndighetsutövning inom förskola, familjedaghem, förskoleklass, grundskola, skolbarnsomsorg, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

Kommunfullmäktiges inriktning för individnämnden

Lerums kommun ska ställa tydliga krav på motprestation i form av jobb, utbildning eller jobbsökande vid utbetalning av försörjningsstöd. Vid frånvaro av bestämd aktivitet ska inget bidrag betalas ut. Inget extra försörjningsstöd ska betalas ut till familjer som kompensation där unga i familjen får indraget studiebidrag vid ogiltig skolfrånvaro. Detta scenario ska utredas vidare i syfte att säkerställa rätt åtgärder. Noggrannare utredningar, inklusive hembesök, för att kontrollera bidragsfusk ska införas och fusk ska polisanmälas och belopp ska krävas tillbaka.

Ekonomi och förutsättningar

I budgetramen för individnämnden budgeteras kostnader för individnämndens arvoden och kringkostnader samt personalkostnader för handläggare inom individnämndens ansvarsområde. De faktiska verksamhetskostnader som genereras när beslut verkställs, utfaller inom Stöd- och omsorgsnämnden.

Individnämndens kommunbidrag stärks med totalt 5,8 miljoner kronor år 2023.

- Ökade priser och löner: 5,1 miljoner kronor

År 2023 kompenseras verksamheten utöver grundindex på grund av den kraftiga ökningen av arbetsgivaravgifter som är en följd av inflationsutvecklingen.

- Riktade resurser 2023: 0,7 miljoner kronor

Nya riktade satsningar för år 2023 utgörs av en lönesatsning på utvalda personalgrupper inom individverksamhetens handläggare för 0,7 miljoner kronor.

Intäkter individnämnden	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	89,5	95,3	98,7	103,6
Tillkommande övriga intäkter*	5,8			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Miljö- och byggnadsnämnden

Övergripande ansvar

Miljö- och byggnadsnämnden ansvarar för kommunens myndighetsutövning i frågor som bland annat rör bygglov, miljö- och hälsoskydd.

Kommunfullmäktiges inriktning för miljö- och byggnadsnämnden

Bygglov ska beviljas inom tio veckor vid kompletta/fullständiga handlingar vid ansökan. En översyn av processen för bygglov ska därför initieras i syfte att antalet bygglov som beviljas på längre tid än tio veckor ska minska jämfört med snittet de fyra senaste åren. I detta arbete ska digitaliseringsmöjligheter av processen ses över och även eventuell automatisering/Robotic Process Automation, RPA.

Ekonomi och förutsättningar

Miljö- och byggnadsnämndens kommunbidrag stärks med totalt 1,3 miljoner kronor år 2023.

- Ökade priser och löner: 1,3 miljoner kronor

År 2023 kompenseras verksamheten utöver grundindex på grund av den kraftiga ökningen av arbetsgivaravgifter som är en följd av inflationsutvecklingen.

Miljö- och byggnadsfrågor är till viss del taxefinansierat och de intäkterna följer beslutade index som finns framtaget och beslutas årligen i ett separat ärende i kommunfullmäktige.

Intäkter miljö- och byggnadsnämnden	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	14,9	16,2	16,7	17,5
Tillkommande övriga intäkter*	16,3			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Överförmyndarnämnden

Övergripande ansvar

Överförmyndarnämnden, som är en myndighetsnämnd, har tillsyn över gode män och förvaltare samt tillsyn över föräldrar som förvaltar sitt omyndiga barns pengar och särskilt förordnade förmyndare. Nämnden ansvarar även för att utse och utöva tillsyn över god man till ensamkommande barn. Överförmyndarnämndens verksamhet drivs genom avtalssamverkan med Alingsås kommun.

Ekonomi och förutsättningar

Överförmyndarnämndens kommunbidrag förstärks med totalt 79 000 kronor (0,0 miljoner kronor) år 2023.

- Ökade priser och löner: 79 tkr.

Intäkter överförmyndarnämnden	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	3,2	3,2	3,4	3,5
Tillkommande övriga intäkter*	0,4			

*externa och förvaltningsinterna intäkter. Beslutas i samband med nämndens verksamhetsplan.

Investeringar

Färdplan, investeringsportfölj och investeringsbudget

Lerums kommuns färdplan samlar all planering gällande Lerums kommuns samhällsbyggnadsutveckling. Färdplanen uppdateras löpande med aktuella förutsättningar. Färdplanen utgör underlag till prioritering av resurser i form av tid, nivå på upplåning och projektets riskbedömning. Prioriteringen sammanställs i kommunens investeringsportfölj. Investeringsportföljen uppdateras löpande med aktuella förutsättningar under årets gång. Informationen i portföljen förmedlas en gång om året till budgetprocessen. Investeringsbudgeten blir därmed en likvidmässig planering för att kunna genomföra de satsningar som prioriterats av portföljen. Beslutad nivå på investeringsbudget ligger fast under budgetåret, men innehållet i portföljen, som budgeten ska möjliggöra, revideras löpande.

Investeringsbudget 2023 med plan 2024–2025

Investeringsportföljen år 2023 uppgår till 450 miljoner kronor och möjliggör investeringar i hela Lerums kommun, bland annat i verksamhetslokaler, infrastruktur, VA, och bostäder. 2023 års investeringar påverkar kommande års driftskostnader med cirka 35,5 miljoner kronor bruttokostnader. Samtidigt förväntas kostnaderna minska på grund av mer ändamålsenliga lokaler och energieffektivare lösningar. Investeringar i nya bostäder väntas generera ökade intäkter till Lerums kommun. Investeringar i taxefinansierad verksamhet som VA och renhållningsverksamhet finansieras via taxor.

Hela färdplanens innehåll visualiseras som totala investeringskalkyler. Det är investeringskalkylerna som portföljen utgår utifrån när det görs prioriteringar och bedömningar av projektens resurser och genomförandetakt, vilket resulterar i en prioriterad investeringsbudget.

miljoner kronor	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Utblick 2026- 2031 (per år)
Investeringskalkyler	-539,6	-558,6	-573,5	-674,0	-713,0	-467,0	
Beslutad investeringsbudget	-431,8	-446,9	-405,0	-450,0	-450,0	-405,0	-405,0
Investeringsutfall	-296,1	-329,9	- 300,9 (p)				
Tillkommande driftskostnader				-33,2	-35,5	-43,2	

Investeringsportfölj 2023

Den största andelen investeringar åren 2023 – 2025 sker inom kommunens verksamhetslokaler. Förutom verksamhetslokaler är det kommunens verksamheter inom VA och renhållningsverksamhet som årligen står för en stor andel av investeringar i kommunens olika anläggningar och i mark. Inom verksamheterna skola, vård och omsorg finns även årligen behov av investeringar i den dagliga driften. Kommunens investeringsportfölj skall ses som en helhet där indelningen nedan visar på portföljens normalfördelning mellan olika typer av investeringar. Det exakta innehållet gällande investeringar sker efter prioriteringar (bland annat möjlighet till framdrift) av Samhällsbyggnadsnämnden efter samråd med Kommunstyrelsen.

Investeringsnivåer	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Förvaltningsövergripande investeringar						
-varav verksamhetslokaler	-120,3	-121,8	-176,3	-250,0	-305,0	-174,0
-varav samhällsbyggande verksamhet	-63,4	-54,9	-59,5	-50,0	-35,0	-75,0
-varav VA och renhållning	-67,8	-58,8	-105,0	-79,0	-63,0	-86,0
Löpande verksamhetsinvesteringar						
- verksamheternas övriga investeringar	-11,2	-22,6	-34,8	-25,0	-25,0	-25,0
Summa investeringar	-262,7	-258,1	-375,6	-404,0	-428,0	-360,0
Investeringar inom exploateringsprojekt	-46,1	-89,2	-29,4	-46,0	-22,0	-45,0
Summa inkl. exploatering	-308,8	-347,3	-405,0	-450,0	-450,0	-405,0
VA anslutningsavgifter	12,7	17,4	18,0	-	-	-
Summa inkl. anslutningsavgifter	-296,1	-329,9	-387,0	-450,0	450,0	405,0

Strategiska projekt

Varje år identifieras ett antal strategiska investeringsprojekt som är stor vikt för kommunens utveckling. År 2023 har följande projekt identifierats:

Verksamhetslokaler

Under år 2023 beräknas den nya förskolan i Olstorp färdigställas, vilket innebär 80 nya förskoleplatser. I övrigt pågår omfattande investeringar i pågående projekt i grundskolor. Berghultskolan förväntas färdigställas år 2023 med en nettoeffekt av 200 nya grundskoleplatser och blir samtidigt ombyggd till en F-9 skola. Ombyggnationen av Torpskolan förväntas vara klar år 2024 med 150 nya grundskoleplatser. Grundskolan Norra Hallsås förväntas färdig år 2025 med 250 nya grundskoleplatser och projektet inkluderar ökad trafiksäkerhet, nya vandringleder och marksanering.

Samhällsbyggande verksamhet

För att säkerställa marktillgång för kommunal och enskild verksamhet finns årligen medel avsatta för att möjliggöra strategiska markförvärv.

År 2023 fortsätter arbetet ihop med Trafikverket för att öka trafiksäkerhet i korsningen Gråbovägen – Olstorpsvägen, med beräknat slutår år 2025. År 2023 pågår arbete med beläggningar av vägar med syfte att öka trafiksäkerhet i hela kommunen.

Taxefinansierad verksamhet: VA och renhållning

År 2022 påbörjades arbetet med ny kretsloppspark i Stenkullen. Arbetet förväntas pågå under hela år 2023, med målet att kretsloppsparken står klar våren 2024. Vad gäller VA sker insatser för att säkerställa produktionskapaciteten både vid överföringsledning Sjövik – Björboholm och Tollereds vattenreservoar. Utbyggnaden av VA i Torpadal förväntas avslutas. Det gör det möjligt för anslutning av bostadsområdet och innebär positiva insatser för miljö och dagvatten. Under år 2023 sker även en ledningsförnyelse för att skapa reservkapacitet.

Verksamheternas övriga investeringar

Varje verksamhet har verksamhetsspecifika investeringar. Det kan röra sig om investeringar av engångskaraktär, exempelvis införandet av nya verksamhetssystem, men även årligen återkommande investeringar, till exempel inventarier och medicinteknik.

Exploatering

Kommunens exploateringsverksamhet införskaffar, utvecklar och iordningställer mark för bostads- och verksamhetsändamål. Exploateringsprojekt sträcker sig nästan alltid över flera år och innebär omfattande och tidskrävande utredningar. Den ekonomiska slutredovisningen för projekt ligger i slutskedet av genomförandet, vilket kan vara flera år längre fram i tid jämfört med de år som bär kostnader. Inkomster består av intäkter för markförsäljning, gatukostnadsersättningar och exploateringsbidrag från exploatörer. Grundprincipen är att kommunen ska förvalta sina fastigheter väl och tillämpa en marknadsmässig prissättning vid exploatering. Utgifter består av kostnader för inköp och iordningsställande av mark och utgifter för att bygga kommunala anläggningar inom exploateringsområden.

Låneskuld

Baserat på ett årligt investerande enligt budget utvecklas kommunens långfristiga lån samt kommunkoncernens finansiella mått på följande vis. I kommunkoncernen ingår Lerums kommun och Lerum energikoncernen.

	justerad budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Investeringsnivå (mnkr)	-405,0	-450,0	-450,0	-405,0
Finansiella anläggningstillgångar	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Låneskuld (mnkr)	1 549,2	1 730,9	1 880,8	2 054,7
Låneskuld förändring (mnkr)	195,7	181,7	149,9	173,9
Kommunkoncern soliditet (%)	30,2%	28,9%	28,3%	27,7%
Kommunkoncern skulder/inv (kr)	62 084	66 942	70 401	75 082

Kommunfullmäktiges antagna mål vad avser soliditet och skulder per invånare uppfylls vid en planerad årlig genomsnittlig investeringsnivå om 440 miljoner kronor under hela planperioden och ger en total låneskuld på cirka 2,0 miljarder kronor. Kommunens upplåningsränta uppgår till 0,69 procent per juli 2022 och den förväntade räntekostnaden för året uppgår till 8–9 miljoner kronor. Den genomsnittliga räntenivån har ökat väsentligt under 2022 och bedöms fortsätta öka under budget- och planperioden.

Finansiella rapporter

Resultaträkning kommun	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
miljoner kronor	2021	2022	2023	2024	2025
Verksamhetens intäkter	659,2		692,6	709,9	727,6
Verksamhetens kostnader	-2 958,5	-2 520,7	-3 356,2	-3 473,0	-3 628,3
Avskrivningar och nedskrivningar	-120,9	-119,0	-129,0	-133,0	-137,0
Verksamhetens nettokostnader	-2 420,2	-2 639,7	-2 792,6	-2 896,1	-3 037,7
Skatteintäkter	2 299,8	2 368,2	2 525,5	2 639,0	2 747,9
Generella statsbidrag och utjämning	402,1	374,1	386,1	392,3	384,8
Verksamhetens resultat	281,7	102,6	119,0	135,2	95,0
Finansiella intäkter	54,2	4,5	4,4	4,3	4,2
Finansiella kostnader	-20,2	-30,2	-95,6	-85,4	-66,2
Resultat efter finansiella poster	315,7	76,9	27,8	54,1	33,0
varav jämförelsestörande poster	88,7				
Årets resultat	315,7	76,9	27,8	54,1	33,0

Driftsredovisning					
miljoner kronor	Utfall 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Skattefinansierad verksamhet					
Kommunfullmäktige		-4,0	-4,1	-4,3	-4,5
Kommunstyrelsen		-250,3	-256,8	-264,9	-277,9
Utbildningsnämnd		-1 322,5	-1 412,1	-1 462,6	-1 534,0
Stöd och omsorgsnämnd		-762,2	-795,6	-824,1	-864,4
Samhällsbyggnadsnämnd		-169,3	-182,8	-189,4	-198,6
Kultur- och fritidsnämnd		-72,5	-80,2	-83,0	-87,1
Överförmyndarnämnd		-3,2	-3,2	-3,4	-3,5
Individnämnd		-89,5	-95,3	-98,7	-103,6
Miljö-och byggnadsnämnd		-14,9	-16,2	-16,7	-17,5
Valnämnd		-2,0	0,0	-2,5	0,0
Revision		-2,0	-2,1	-2,2	-2,3
Summa skattefinansierat	-2 495,1	-2 692,4	-2 848,4	-2 951,8	-3 093,4
Summa verksamheter		-2 692,4	-2 848,4	-2 951,8	-3 093,4
Finansförvaltningen	81,2	52,7	55,8	55,7	55,7
summa driftsredovisning	-2 413,9	-2 639,7	-2 792,6	-2 896,1	-3 037,7

Balansräkning kommun					
miljoner kronor	Utfall 2021	Justerad budget 2022	Budget 2023	Plan 2023	Plan 2024
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	0,1				
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	3 102,0	3 388,0	3 709,0	4 026,0	4 294,0
Finansiella anläggningstillgångar	285,0	278,0	275,2	272,4	269,6
Summa anläggningstillgångar	3 387,1	3 666,0	3 984,2	4 298,4	4 563,6
Omsättningstillgångar					
Förråd och exploatering	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5
Fodringar	309,4	309,4	309,4	309,4	309,4
Kortfristiga placeringar	289,6	274,6	259,6	244,6	229,6
Kassa och bank	183,9	164,0	88,7	118,6	52,3
Summa omsättningstillgångar	804,4	769,5	679,2	694,1	612,8
Summa tillgångar	4 191,5	4 435,5	4 663,4	4 992,5	5 176,4
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital					
Årets resultat	315,7	76,9	27,8	54,1	33,0
Övrigt eget kapital	887,0	1 202,7	1 279,6	1 307,4	1 361,5
Summan eget kapital	1 202,7	1 279,6	1 307,4	1 361,5	1 394,5
Avsättningar					
<i>Avs. för pensioner + liknande förpliktelser</i>	867,6	847,5	912,2	977,6	959,9
<i>Pensioner intjänade from 1998</i>	206,9	214,0	271,5	345,0	353,8
<i>Pensioner intjänade före 1998</i>	660,7	633,5	640,7	632,6	606,1
Övriga avsättningar	33,2	29,9	28,5	26,5	24,7
Summa avsättningar	900,8	877,4	940,7	1 004,1	984,6
Skulder					
Långfristiga skulder	1 587,9	1 783,6	1 920,4	2 132,0	2 302,4
Kortfristiga skulder	500,1	494,9	494,9	494,9	494,9
Summa skulder	2 088,0	2 278,5	2 415,3	2 626,9	2 797,3
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	4 191,5	4 435,5	4 663,4	4 992,5	5 176,4

Kassaflödesbudget kommun					
miljoner kronor	Utfall 2021	Justerad budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2023
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	315,7	76,9	27,8	54,1	33,0
Justering för av- och nedskrivningar	120,9	119,0	129,0	133,0	137,0
Förändring pensionsskuld inkl löneskatt	12,4	-20,1	64,7	65,4	-17,7
Förändring övriga avsättningar	-6,5	-3,3	-1,4	-2,0	-1,8
Just. för övr. ej likviditetspåverkande poster	1,0				
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	-77,8				
Ökning/minskning förråd och varulager	10,5				
Ökning/minskning kortfristiga placeringar	-41,8	15,0	15,0	15,0	15,0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-6,0				
Kassaflöde från den löpande verksamheten	328,4	187,4	235,1	265,5	165,5
Investeringsverksamheten					
Förvärv anläggningstillgångar	-329,9	-405,0	-450,0	-450,0	-405,0
Försäljning anläggningstillgångar					
Förvärv finansiella anläggningstillgångar	-22,9	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Försäljning finansiella anläggningstillgångar					
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-352,8	-410,0	-455,0	-455,0	-410,0
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån		195,7	136,8	211,6	170,4
Amortering av skuld					
Förändring övriga långfristiga skulder	-4,3				
Förändring långfristiga fordringar	8,0	7,0	7,8	7,8	7,8
Förändring utnyttjad checkkredit	-0,9				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	2,8	202,6	144,6	219,4	178,2
Årets kassaflöde	-21,6	-19,9	-75,3	29,9	-66,3

Befolkningsprognos

Statistikmyndighetens befolkningsprognos för Lerums kommun per oktober 2022.

	0-19 år	0-19 ökning	20-64 år	20-64 ökning	65-79	65-79 förändring	80+	80+ förändring	totalt	årlig ökning	årlig ökning i antal
2006	11 020	1,4%	20 814	1,4%	3 974	3,2%	1 284	2,6%	37 092	1,61%	586
2007	11 141	1,1%	21 058	1,2%	4 215	6,1%	1 297	1,0%	37 711	1,67%	619
2008	11 261	1,1%	21 027	-0,1%	4 469	6,0%	1 328	2,4%	38 085	0,99%	374
2009	11 231	-0,3%	20 996	-0,1%	4 702	5,2%	1 372	3,3%	38 301	0,57%	216
2010	11 168	-0,6%	21 084	0,4%	4 898	4,2%	1 430	4,2%	38 580	0,73%	279
2011	11 040	-1,1%	21 223	0,7%	5 033	2,8%	1 492	4,3%	38 788	0,54%	208
2012	11 004	-0,3%	21 298	0,4%	5 215	3,6%	1 553	4,1%	39 070	0,73%	282
2013	10 959	-0,4%	21 421	0,6%	5 370	3,0%	1 569	1,0%	39 319	0,64%	249
2014	11 071	1,0%	21 611	0,9%	5 461	1,7%	1 628	3,8%	39 771	1,15%	452
2015	11 206	1,2%	21 775	0,8%	5 531	1,3%	1 669	2,5%	40 181	1,03%	410
2016	11 364	1,4%	22 029	1,2%	5 564	0,6%	1 735	4,0%	40 692	1,27%	511
2017	11 687	2,8%	22 412	1,7%	5 593	0,5%	1 818	4,8%	41 510	2,01%	818
2018	11 981	2,5%	22 666	1,1%	5 597	0,1%	1 893	4,1%	42 137	1,51%	627
2019	12 145	1,4%	22 859	0,9%	5 605	0,1%	1 959	3,5%	42 568	1,02%	431
2020	12 393	2,0%	23 022	0,7%	5 559	-0,8%	2 046	4,4%	43 020	1,06%	452
2021	12 579	1,5%	23 135	0,5%	5 538	-0,4%	2 147	4,9%	43 399	0,88%	379
2022	12 660	0,6%	23 428	1,3%	5 488	-0,9%	2 280	6,2%	43 856	1,05%	457
2023	12 732	0,6%	23 681	1,1%	5 401	-1,6%	2 468	8,2%	44 282	0,97%	426
2024	12 778	0,4%	23 932	1,1%	5 331	-1,3%	2 634	6,7%	44 675	0,89%	393
2025	12 790	0,1%	24 240	1,3%	5 230	-1,9%	2 771	5,2%	45 031	0,80%	356
2026	12 816	0,2%	24 487	1,0%	5 193	-0,7%	2 865	3,4%	45 361	0,73%	330
2027	12 840	0,2%	24 667	0,7%	5 189	-0,1%	2 969	3,6%	45 665	0,67%	304
2028	12 847	0,1%	24 830	0,7%	5 217	0,5%	3 054	2,9%	45 948	0,62%	283
2029	12 843	0,0%	24 959	0,5%	5 297	1,5%	3 112	1,9%	46 211	0,57%	263
2030	12 856	0,1%	25 061	0,4%	5 413	2,2%	3 133	0,7%	46 463	0,55%	252

LERUM
mer än du tror